

Predmet C-907/19

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

11. prosinca 2019.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesfinanzhof (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

5. rujna 2019.

Tužitelj i podnositelj revizije:

Q-GmbH

Tuženik i druga stranka u revizijskom postupku:

Finanzamt Z

BUNDESFINANZHOF (SAVEZNI FINANCIJSKI SUD)

RJEŠENJE

u sporu

Q-GmbH

Tužitelj i podnositelj revizije

[*omissis*]

protiv

Finanzamt Z (Porezna uprava Z, Njemačka)

Tuženik i druga stranka u revizijskom postupku

radi poreza na dodanu vrijednost za 2011.

V. Senat (peto vijeće)

donio je 5. 9. 2019. odluku:

Izreka

I. Sudu Europske unije upućuje se sljedeće prethodno pitanje:

Je li riječ o usluzi povezanoj s transakcijama osiguranja i reosiguranja koje provode posrednici i zastupnici u osiguranju u smislu članka 135. stavka 1. točke (a) Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. 11. 2006. o zajedničkom **[orig. str. 2.]** sustavu poreza na dodanu vrijednost izuzetoj od poreza ako porezni obveznik koji za društvo za osiguranje obavlja djelatnost posredovanja tom društvu za osiguranje dodatno na raspolaganje stavlja i posredovani proizvod osiguranja?

II. Postupak se prekida do odluke Suda Europske unije.

Obrazloženje

I.

- 1 Tužitelj i podnositelj revizije (tužitelj), društvo Q-GmbH, univerzalni je pravni sljednik društva Q-GmbH & Co KG, koje je pak bilo univerzalni pravni sljednik drugog društva Q-GmbH.
- 2 Društvo Q-GmbH [*omissis*] postavilo je 2009. u skladu s člankom 89. stavkom 2. Abgabenordnunga (Opći porezni zakonik) zahtjev za obvezujuće mišljenje o poreznom izuzeću usluga posredovanja u osiguranju posebnih rizika uslijed kaznenih djela trećih osoba (kao što su slučajevi otmica ili piratstva) u skladu s člankom 4. točkom 11. Umsatzsteuergesetz (Zakon o porezu na promet, u daljnjem tekstu: UStG) uz koji je dostavilo nacrt ugovora. Prema tom nacrtu ugovora trebalo je
  - posredovati u osiguranju,
  - ustupiti licenciju za stavljanje proizvoda osiguranja na raspolaganje i
  - provesti druge usluge u svrhu provedbe ugovorâ o osiguranju (usluge u svrhu provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete).
- 3 Tuženik i druga stranka u revizijskom postupku (porezna uprava) u svojem obvezujućem mišljenju od 18. 1. 2010. od svih tih usluga
  - samo uslugu posredovanja u osiguranju smatrala je izuzetom od poreza, dok je za usluge
  - ustupanja licencije za stavljanje na raspolaganje proizvoda osiguranja i
  - za druge usluge za provedbu ugovorâ o osiguranju poput procjene rizika pomoću *pricingtools* (alata za određivanje cijena), upravljanja ugovorima,

naplate premija, likvidacije štete te opće podrške (usluge u svrhu provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete)

smatrala da je riječ o uslugama koje podliježu poreznoj obvezi. Porezna uprava zanjekala je postojanje jedinstvene usluge smatrajući da su pojedinačne usluge samostalne prirode. **[orig. str. 3.]**

- 4 Tijekom sporne 2011. društvo Q-GmbH je u svojstvu zastupnika u osiguranju razvilo i stavljalo na tržište naročito proizvod osiguranja kojim su brodovi i njihove posade bili osigurani od piratstva prilikom plovidbe kroz Adenski zaljev.
  - U skladu s člankom 1. stavkom 1. Ugovora o zastupanju u osiguranju sklopljenim s društvom F-Versicherungs-AG (F), društvo Q-GmbH posredovalo je za osiguratelja ugovore o osiguranju koji su sklopljeni između osiguratelja i ugovaratelja osiguranja. Predmet tih ugovora o osiguranju bilo je u skladu s člankom 1. tog ugovora pokriće posebnih rizika osiguranjem („*special risks*”).
  - U skladu s člankom 1. stavkom 2. Ugovora, društvo Q-GmbH davalo je osiguratelju proizvode osiguranja na korištenje u skladu s priloženim tekstom za izdavanje police osiguranja na ime osiguratelja. Stavljanje proizvoda osiguranja na raspolaganje uslijedilo je davanjem neisključivog prava iskorištavanja („licencija”).
  - U skladu s člankom 1. stavkom 3. Ugovora društvo Q-GmbH bilo je dužno pružati usluge u svrhu provedbe ugovora, uključujući likvidaciju štete, poput usluge prilagodbe proizvoda osiguranja, procjene rizika pomoću *pricingtools* (alata za određivanje cijena), upravljanja ugovorima, uspostave telefonske linije za krizna stanja, upravljanja odštetnim zahtjevima, osposobljavanja za distribuciju i stavljanja kriznog upravitelja na raspolaganje.
- 5 U skladu s člankom 2. stavkom 1. Ugovora osiguratelj je u svrhu pokrića tekućeg poslovanja kroz razdoblje od 24 mjeseca počevši od 1. 1. 2010. bio dužan plaćati mjesečni predujam na ime provizije u iznosu od 30 000 eura. Osim toga, morala se platiti provizija u iznosu od 22,5 % neto premije za svako osiguranje posebnih rizika koje je osiguratelj sklopio. Obveza plaćanja provizije vrijedila je neovisno o tome je li ugovor sklopio zastupnik u osiguranju, osiguratelj ili treća osoba. U skladu s člankom 2. stavkom 5. Ugovora, prava na proviziju do iznosa predujma koji je osiguratelj platio uračunavala su se u taj predujam. Po isteku ugovora postojala je obveza na povrat mogućeg iznosa deficita, pri čemu je ta obveza povrata bila ograničena na 240 000 eura. U dodatku tom ugovoru osiguratelj je u svrhu pokrića tekućih operativnih troškova za razdoblje od lipnja 2011. do prosinca 2012. bio dužan platiti mjesečni predujam na ime provizije u iznosu od 7500 eura.
- 6 Dana 27. 8. 2012. društvo Q-GmbH predalo je prijavu PDV-a za 2011. ističući da su njegove usluge u skladu s člankom 4. točkom 11. UStG-a u cijelosti izuzete od

poreza. U [orig. str. 4.] popratnom dopisu društvo je upozorilo na obvezujuće mišljenje od 18. 1. 2010. koje se razlikuje od navedenog.

- 7 Nakon poreznog nadzora provedenog u odnosu na PDV porezna uprava je u skladu s obvezujućim mišljenjem od 18. 1. 2010. smatrala da ne postoji jedinstvena usluga i da je od poreza izuzeta samo izravna djelatnost posredovanja u osiguranju u skladu s člankom 4. točkom 11. UStG-a. Nadalje je smatrala da ustupanje licencije podliježe sniženoj stopi poreza u skladu s člankom 12. stavkom 2. točkom 7. podtočkom (c) UStG-a, a da se na ostale usluge u svrhu provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete mora primijeniti redovna stopa poreza. Što se ukupne naknade tiče, porezna uprava smatrala je da je ona u dijelu od 67 % izuzeta od poreza kao usluga posredovanja u osiguranju, da u dijelu od 25 % kao usluga ustupanja licencije podliježe sniženoj stopi poreza, a da usluga koja se odnosi na upravljanje u dijelu od 8 % podliježe redovnoj stopi poreza. Temelj za raspodjelu bila je procjena koja se temeljila na evidenciji radnog vremena osoblja. Iznosi pretporeza uzeti su u obzir. Prigovor na porezno rješenje koje se odnosi na PDV od 4. 11. 2013. i tužba potom podnesena Finanzgerichtu (Financijski sud, Njemačka) nisu bili prihvaćeni.
- 8 Prema [omissis] presudi FG-a (Financijski sud), u poreznom rješenju od 4. 11. 2013. pretpostavljena porezna obveza u skladu je s člankom 4. točkom 11. UStG-koji treba tumačiti u skladu s člankom 135. stavkom 1. točkom (a) Direktive Vijeća 2006/112/EZ od 28. 11. 2006. o zajedničkom sustavu poreza na dodanu vrijednost (Direktiva o PDV-u) uzimajući u obzir sudsku praksu Suda Europske unije (Sud EU-a) i sudsku praksu Bundesfinanzhofa (Savezni financijski sud). Taj sud smatra da je tužitelj u znatnom opsegu isporučio usluge koje nisu spadale u bitne djelatnosti posrednika ili zastupnika u osiguranju a koje su, protivno shvaćanju porezne uprave, dio jedinstvene usluge. Stoga ta usluga, isto tako protivno shvaćanju porezne uprave, u cijelosti podliježe oporezivanju. Ključna stvar, a time i glavni element koji obilježava cjelokupnu uslugu sastojao se od razvijanja novih proizvoda osiguranja kako bi se na taj način stvorila mogućnost za njihovu distribuciju. Uvjeti za proizvode osiguranja razvijeni su uzimajući u obzir regulatorne zahtjeve. Financijski sud smatra da to u biti odgovara djelatnosti osiguratelja, ali, bez davanja pokrića osiguranjem, tako da ne postoji porezno izuzeće u skladu s člankom 4. točkom 10. UStG-a. U pogledu prava na naknadu taj sud smatra da nije bilo bitno tko je posredovao pri sklapanju ugovora. Nasuprot tomu, nisu ispunjeni uvjeti za naknadu za djelatnost posredovanja u osiguranju za ugovore koje je osiguratelj sklopio bez posrednika ili uz posredovanje trećih osoba. Iz vrste naknade proizlazi, prema mišljenju tog suda, da je osiguratelj time želio dobiti mogućnost korištenja proizvoda osiguranja [orig. str. 5.] kako bi ga mogao distribuirati putem bilo koga. U prilog tomu govori i ustupanje neisključivog prava iskorištavanja („licencije”). Osim toga, obvezom povrata ograničenom na 240 000 eura ugovorena je minimalna cijena u iznosu od 480 000 eura za razvoj i davanje mogućnosti korištenja osiguranja za posebne rizike. Tako visoka minimalna cijena, smatra taj sud, nije dana samo za prihvrat obveze posrednika da će posredovati u osiguranju. Stoga treba smatrati da je riječ o široj poreznoj obvezi nego što je to pretpostavila porezna uprava. U postupku povodom

tužbe, međutim, potrebno je poštovati zabranu donošenja nepovoljnije odluke suda (zabrana *reformatio in peius*).

- 9 Nakon dostave presude FG-a (Financijski sud) porezna uprava donijela je 17. 11. 2017. izmijenjeno rješenje o PDV-u koje je bilo nepovoljnije, a na temelju kojeg je usluge isporučene tijekom sporne godine sada smatrala u cijelosti oporezivima.
- 10 Tužitelj podnošenjem revizije osporava presudu FG-a (Financijski sud).

II.

- 11 Senat (vijeće) upućuje Sudu EU-a uvodno navedeno pitanje u svrhu tumačenja i prekida postupak do odluke Suda EU-a.

12 1. Pravni okvir

13 (a) Pravo Unije

U skladu s člankom 135. stavkom 1. točkom (a) Direktive o PDV-u države članice obvezne su izuzeti od poreza transakcije osiguranja i reosiguranja, uključujući povezane usluge koje provode posrednici i zastupnici u osiguranju.

14 (b) Nacionalno pravo

U skladu s člankom 4. točkom 11. UStG-a su izuzete transakcije koje proizlaze iz djelatnosti u svojstvu zastupnika stambenih štedionica, zastupnika u osiguranju i posrednika u osiguranju.

- 15 Osim toga, u članku 4. točki 10 UStG-a postoji posebno porezno izuzeće za transakcije osiguranja koje u spornom slučaju nije primjenjivo.

16 2. Uvodna razmatranja o prethodnom pitanju

17 (a) Oporezivanje jedinstvenih usluga

Prema sudskoj praksi Suda EU-a „jedinstvenu uslugu [...] – koju čine dva različita [orig. str. 6.] elementa, pri čemu je jedan glavni, a drugi sporedni, a koji bi, da su isporučeni zasebno, podlijegali različitim stopama poreza na dodanu vrijednost – treba oporezivati samo po stopi poreza na dodanu vrijednost primjenjivoj na tu jedinstvenu uslugu određenoj na temelju glavnog elementa, i to i u slučaju da je moguće odrediti cijenu svakog elementa koji čini ukupnu cijenu koju potrošač plaća radi korištenja tom uslugom.” (presuda Suda EU-a Stadion Amsterdam od 18. siječnja 2018. – C-463/16, EU:C:2018:22, odgovor na prethodno pitanje).

- 18 Senat (vijeće) iz toga izvodi dva zaključka:

S jedne strane, jedinstvena usluga prema svojim elementima ne podliježe različitim stopama poreza, nego samo jednoj stopi poreza. S druge strane,

oporezivanje jedinstvene usluge, time dakle oporezivanje koje se treba provesti jedinstveno, određuje se prema njezinu glavnom elementu.

19 (b) Ocjena u spornom slučaju

(aa) U spornom slučaju riječ je o usluzi koja se sastoji od više elemenata. To su

- posredovanje u osiguranju,
- ustupanje licencije za stavljanje na raspolaganje proizvoda osiguranja i
- usluge u svrhu provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete.

20 Kako je FG (Financijski sud) pravilno odlučio, prema mjerilima sudske prakse Suda EU-a u odnosu na te djelatnosti riječ je o jedinstvenoj usluzi čiji se glavni element sastoji od ustupanja licencije za stavljanje na raspolaganje proizvoda osiguranja i pri kojoj postoje daljnji elementi koji se sastoje od posredovanja u osiguranju i usluga provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete, a koji elementi su samo sporedne usluge. To proizlazi već iz toga što bez ustupanja licencije ne bi došlo ni do djelatnosti posredovanja u osiguranju te je tužitelju bilo obećano pravo na naknadu čak i za slučaj da su treće osobe posredovale u osiguranju na temelju ustupljene licencije, a da pritom nije bilo bitno jesu li se takva posredovanja kasnije uistinu i ostvarila.

21 (bb) S tim u skladu bi tužiteljeve usluge sveukupno bile oporezive. Naime, kako u odnosu na stopu poreza jedinstvenih usluga (vidjeti II.2.a) tako se i o poreznom izuzeću jedinstvenih usluga može odlučiti samo jedinstveno, pri čemu se, kao i prilikom određivanja stope poreza (vidjeti 11.2.a) treba ravnati prema glavnom elementu. Taj se element sastoji u ustupanju licencije za stavljanje na raspolaganje proizvoda osiguranja. Ta usluga sama po sebi u skladu s člankom 135. stavkom 1. [orig. str. 7.] točkom (a) Direktive o PDV-u nije izuzeta od poreza, jer stavljanje na raspolaganje proizvoda osiguranja spada u operativnu djelatnost društva za osiguranje koja u slučaju izdvajanja prijenosom na treće osobe prema toj odredbi nije izuzeta od poreza (presuda Suda EU-a Arthur Andersen od 3. ožujka 2005. – C-472/03, EU:C:2005:135, t. 32. i sljedeće). Osim toga, to isto tako vrijedi i za sporedne usluge u svrhu provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete.

22 Međutim, Senat (vijeće) dvoji je li to tumačenje pravilno s obzirom na presudu Suda EU-a Aspiro od 17. ožujka 2016. – C-40/15 (EU:C:2016:172) te stoga traži odgovor na nastavno obrazloženo prethodno pitanje.

23 3. Prethodno pitanje

24 (a) Presuda Suda EU-a Aspiro

Prema presudi Suda EU-a Aspiro (EU:C:2016:172, t. 37.) izuzimanje od poreza u skladu s člankom 135. stavkom 1. točkom (a) Direktive o PDV-u zahtijeva da, kao prvo, pružatelj usluge treba biti kako u odnosu s osigurateljem, tako i s

osiguranikom te, kao drugo, da njegova djelatnost mora obuhvaćati bitne vidove zadaće zastupnika u osiguranju, poput stjecanja novih klijenata i njihova povezivanja s osigurateljem. Stoga nema poreznog izuzeća ako poduzetnik preuzima likvidaciju štete u ime i za račun društva za osiguranje (presuda Suda EU-a *Aspiro*, EU:C:2016:172, odgovor na prethodno pitanje). Tada nedostaje potrebna povezanost sa stjecanjem novih klijenata i spajanjem klijenata s osigurateljem radi sklapanja ugovora o osiguranju (presuda Suda EU-a *Aspiro*, EU:C:2016:172, t. 40.).

25 (b) Razlike u odnosu na presudu Suda EU-a *Aspiro*

Sporni slučaj koji treba ocijeniti razlikuje se od onog iz predmeta *Aspiro* po tome što se djelatnost poreznog obveznika u predmetu *Aspiro* ograničavala na likvidaciju šteta te je on time obavljao isključivo oporezivu djelatnost. Nasuprot tomu, tužitelj je u ovdje predmetnom sporu obavljao djelatnosti različite vrste, ako se svaka od njih samostalno promatra, a da pritom nije postojala jedinstvena usluga.

- U oporezive djelatnosti spadalo je ustupanje licencije za stavljanje na raspolaganje proizvoda osiguranja kao i usluge u svrhu provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete.
- Osim toga, tužitelj je obavljao i djelatnost posredovanja u osiguranju, koja bi u slučaju samostalnog ocjenjivanja u skladu s člankom 135. stavkom 1. točkom (a) Direktive o PDV-u bila [orig. str. 8.] izuzeta od poreza.

26 (c) Predmet prethodnog pitanja

- 27 Senat (vijeće) smatra da Sud EU-a treba pojasniti značenje članka 135. stavka 1. točke (a) Direktive o PDV-u kada je riječ o poreznom izuzimanju jedinstvenih usluga.
- 28 (aa) Prema općim načelima o oporezivanju jedinstvene usluge mora se odlučiti jedinstveno i pritom se voditi njezinim glavnim elementom (vidjeti II.2.a). S tim u skladu je jedinstvena usluga u cijelosti ili izuzeta od poreza ili podliježe poreznoj obvezi, pri čemu porezno izuzeće jedinstvene usluge pretpostavlja da njezin glavni element ispunjava zahtjeve koji se traže za izuzimanje od poreza. Dakle, s tim u skladu trebalo bi smatrati da je riječ o potpunoj poreznoj obvezi za usluge koje je obavio tužitelj jer se glavni element njegove usluge sastojao od ustupanja proizvoda osiguranja, a ne od posredovanja u osiguranju (vidjeti II.2.b).
- 29 (bb) Međutim, Senat (vijeće) dvoji vrijedi li to s obzirom na presudu Suda EU-a *Aspiro* (EU:C:2016:172) i za porezno izuzimanje u skladu s člankom 135. stavkom 1. točkom (a) Direktive o PDV-u. Ta presuda Suda EU-a mogla bi se razumjeti tako da je jedinstvena usluga izuzeta od poreza i ako samo jedna sporedna usluga ispunjava uvjete koji se zahtijevaju za izuzimanje od poreza.
- 30 Time se postavlja pitanje je li jedinstvena usluga koja se sastoji od

- posredovanja u osiguranju,
- ustupanja licencije za stavljanje na raspolaganje proizvoda osiguranja i
- usluga u svrhu provedbe ugovora uključujući likvidaciju štete

u potpunosti izuzeta od poreza, premda bi samo jedna sporedna usluga (posredovanje u osiguranju) pri samostalnom promatranju bila izuzeta od poreza, no ta je sporedna usluga izravno povezana s drugim uslugama koje pridonose bitnom sadržaju djelatnosti društva za osiguranje. Svojestvo zastupnika u osiguranju time se s obzirom na povećani rizik koji se osigurava još nadograđuje.

31 4. Relevantnost prethodnog pitanja

32 Ako je za izuzimanje jedinstvene usluge od poreza u skladu s člankom 135. stavkom 1. točkom (a) Direktive o PDV-u dostatno da je samo jedna sporedna usluga prema toj odredbi izuzeta, onda **[orig. str. 9.]** treba ukinuti presudu FG-a (Financijski sud) i prihvatiti tužbu. U suprotnom je odbijanje tužbe od strane FG-a (Financijski sud) pravilno.

33 Osim toga, u spornom slučaju nije bitno postoji li obveza pridržavanja obvezujućeg mišljenja od 18. 1. 2010. jer FG (Financijski sud) nije prekoračio njegove okvire.

34 5. Pravna osnova za upućivanje prethodnog pitanja

35 Zahtjev za prethodnu odluku temelji se na članku 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

36 6. Prekid postupka

37 *[omissis]*